РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите
Дирекция „Национален парк Рила”

УТВЪРЖДАВАМ:
МАРГАРИТ ДЕЛИН .....
И.Д. ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ „НАЦИОНАЛЕН ПАРК РИЛА“

УСТРОЙСТВЕН ПРОЕКТ

ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА АЛПИЙСКА ДЕЙНОСТ – КАТЕРЕНЕ И АЛПИНИЗЪМ НА ТЕРИТОРИЯТА НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „РИЛА”

Благоевград

2022

2700 Благоевград, ул. „Бистрица” № 12 В, П.К. 56
Тел: (+359 73) 880 537, Факс: (+359 73) 881 023
e-mail: office@rilanationalpark.bg, www.rilanationalpark.bg

СЪКРАЩЕНИЯ

БД	**- База данни**
ГИС	**- Географско-информационна система**
ДНПР	**- Дирекция „Национален парк Рила”**
ЗЗТ	**- Закон за защитените територии**
Зона ОЧВ	**- Зона за ограничаване на човешкото въздействие**
МФЗ	**- Многофункционална зона**
МОСВ	**- Министерство на околната среда и водите**
НП	**- Национален парк**
НПР	**- Национален парк “Рила”**
НСЗП	**- Национална служба за защита на природата**
ОУ	**- Охранителен участък**
ПУ	**- Парков участък**
ПлУ	**- План за управление**
УС	**- Управителен съвет**
БФКА	**- Българска федерация по катерене и алпинизъм**
ЮТС	**- Юношески туристически съюз**

УВОД

Този устройствен проект е разработен съгласно режимите, нормите и условията в Планът за управление на Национален парк „Рила“, приет с решение № 522 от 04.07.2001 г. на Министерски съвет (обн. ДВ, бр. 66 от 27.07.2001 г.). Дейностите (алпинизъм, скално катерене и бивакуване) са регламентирани в две от петте определени зони, а именно в **Зона за ограничаване на човешкото въздействие (ЗОЧВ) и в Зона за интензивен туризъм (ЗИТ).**

В “Раздел II. Предписания“ за съответните зони е записано:

„4.2 Зона за ограничаване на човешкото въздействие“ – „Предназначението на тази зона е да намали физическото влияние върху екосистемите, като се ограничи извършването на някои видове дейности. Зоната включва територии, които позволяват необезпокоявано преминаване на диви животни и поддържане на генетичния поток сред растителните и животинските популации“. В т. I. „Режими за зоната за ограничаване на човешкото въздействие“, се забраняват всички дейности с изключение на: т. 15. „Скално катерене на определени с утвърден проект места. При провеждане на масови прояви след съгласуване с ДНП“;

„4.3 Зона за интензивен туризъм“ – „Тази зона включва обща площ от около 1 000 ха, както следва:

- основните и второстепенни туристически маршрути;
- маршрутите за специализиран туризъм;
- заслоните с прилежаща територия около тях;
- местата за бивакуване, палене на огън, краткотраен отдих, къмпиране;
- местата за екстремни спортове“.

В т. I „Режими за зоната на интензивен туризъм“ се забраняват всички дейности с изключение на: т. 9. „Палене на огън, бивакуване, къмпиране, алпинизъм на определени, оборудвани и обозначени за тази цел места по утвърден проект“.

В тази зона се осигурява възможност за екстремни спортове като: алпинизъм и скално катерене но с по-строги ограничения, отколкото при обикновения пешеходен туризъм. Този подход съответства на стратегията за управление на парка, неговото първостепенно предназначение и дългосрочните цели за опазване на видове и природните местообитания.

Този устройствен проект регламентира местата за алпинизъм, скално катерене, туристически маршрути свързани с алпийската дейност и местата за бивакуване. Устройственият проект е изготвен на база проект предложен от Българска федерация по катерене и алпинизъм, с цел адаптиране и извършване на алпийска дейност на територията на Национален парк „Рила” съгласно Плана за управление на парка и в съответствие с националното и международно законодателство в областта на опазването на планинските екосистеми.

Основната цел на устройствения проект е да определи районите за практикуване на алпинизъм, скално, ледено катерене, достъп до тях и местата за бивакуване, в съответствие с идеалните, дългосрочни и управленски цели залегнали в Плана за управление на Национален парк „Рила” (2001-2010).

Разписаните в този Устройствен проект правила имат за цел да се постигне устойчиво ползване на природния ландшафт и опазване на субалпийските и алпийските екосистеми и съхранение на природното наследство.

Дирекция „Национален парк Рила” (ДНПР) е специализиран регионален орган на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) за управление на националния парк. Тя прилага Плана за управление на парка, като възлага изпълнението на дейности и проекти. ДНПР отговаря за управление на дейностите по опазване на популациите на консервационно значими животински и растителни видове в парка, както и условията в техните местообитания, включително и в обектите на алпийска дейност, описани в настоящия устройствен проект. Оперативното и методическо ръководство и контрол на дейността на дирекцията се осъществява от Дирекция „Национална служба за защита на природата” (НСЗП) в МОСВ.

Условията за достъп до планините, скалите и върхове са от фундаментално значение, както за развитието на алпинизмът и скалното катерене, като форми за спортни и рекреационни дейности със значим принос за укрепване на човешкия дух, така и за опазването на растителни и животински видове и техните природни местообитания.

Нормативно основание за разработването на настоящия Устройствен проект за извършването на алпийска дейност на територията на Национален парк „Рила“ (НПР) е:

- Закон за защитените територии (Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998 г., изм. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 1999 г., изм. ДВ. бр.28 от 4 Април 2000 г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2000 г., доп. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000 г., изм. ДВ. бр.23 от 1 Март 2002 г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005 г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006 г., изм. ДВ. бр.24 от 20 Март 2007 г., изм. ДВ. бр.62 от 31 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008 г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009 г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009 г., изм. ДВ.бр.103 от 29 Декември 2009 г.).
- План за управление на НП „Рила”, приет с решение № 522 от 04.07.2001 г. на Министерски съвет (обн. ДВ, бр. 66 от 27.07.2001 г.).

Всички физически и юридически лица, български и чуждестранни граждани, включително членове на БФКА, практикуващи алпинизъм и катерене, трябва да спазват всички разпоредби на приложимото законодателство. Извършването на алпийска дейност да е подчинено на принципите за минимално въздействие върху скалните и земни форми, флората и фауната в защитената територия.

За провеждане на организирани масови прояви свързани с алпинизъм, скално катерене, бивакуване е необходимо дейността да се съгласува от Дирекция „Национален парк Рила“. При изготвянето на проекти свързани с проучване, опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и скалните феномени, укрепване на пътеките за достъп и намаляване на антропогенната ерозия около катерачните обекти, БФКА да окаже необходимото съдействие съгласно своята компетенция и възможности.

I. ОБЩА ЧАСТ

I.1. ОСНОВНИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Алпинизъм – изкачване на алпийски обекти със специални технически съоръжения.

Спортно катерене – катерене с въже по маршрути, екипирани с предварително поставени, постоянни осигурителни точки, чрез което се постига сравнително по-висока степен на безопасност за катерещите. Спортният маршрут дава възможност за по-бързо напускане на обекта при възникване на необходимост, както и за бързо оказване на помощ от съответните служби.

Алпийско катерене – катерене с въже по маршрути, по чиято дължина за осигуряване се разчита на естествения скален релеф и поставяне на специални съоръжения (джаджи): клеми, френдове, рингове и други, които след преминаването се събират.

Боулдър катерене – катерене без въже на трудни скали с височина до 5 метра.

Ледено катерене – катерене по ледени форми, включително замръзнали водопади с въже, котки и сечива за лед. За осигуряване се използват ледени цеви (клинове), които се завиват временно в леда.

Катерачен (алпийски) обект – скален масив, по който има маршрути за катерене.

Алпийска дейност – включва предварителната подготовка и конкретни действия на хората алпинистите, свързани с пребиваване и придвижване в планината – по различни теренни.

Форми на алпийска дейност:

- Изкачване на върхове – най-старата, класическа форма на алпинизма. Насочена е към изкачване на високите върхове на планината;
- Траверси – преминаване през няколко върхове по свързващите ги била;
- Изкачване на стени и ръбове – най-разпространената форма на алпийска дейност, включително и в границите на НП „Рила”.

За целите на този Устройствен проект – масова проява е организирано практикуване на скално катерене, алпинизъм и бивакуване с участието на група хора не надвишаваща 20 (двадесет) човека.

I.2. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Развитието на алпийските и катерачните дейности се основава на световни принципи и стандарти, възприети от организациите и федерациите, които ги администрират в национален или световен мащаб. При отговорно спазване на всички режими и ограничения валидни за мястото и района, практикуването на скално катерене и алпинизъм не представлява заплаха за нито един от компонентите на планинските екосистеми и околната среда. Основните принципи на които стъпва този Устройствен проект са приетите в действаща „ТИРОЛСКА ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ДОБРИ ПРАКТИКИ В ПЛАНИНАРСКИТЕ СПОРТОВЕ (Инсбрук, 2002)“:

„Докато практикуваме спортовете си, трябва винаги да пазим околната среда и природата. Това включва спазване на ограниченията и правилата според законовите разпоредби в РБ.“

„Ние спазваме мерките за запазване на околната среда в скалните и планински райони, фауната и флората и призоваваме всички катерачи да следват примера ни. Да се стараем да пазим тишина, за да не смущаваме дивите животни.“

„За избягване на ерозията и за да не се смущават дивите животни, при подстъпа и връщането от маршрутите да се движим по установените пътеки, а когато такива няма, да се избира най-екологосъобразният път.“

„Да се спазват сезонните ограничения по време на размножителния период на скалните обитатели. Ако имаме информация за гнездящи птици, да я довеждаме до знанието на останалите катерачи, за да избягват района на гнездене.“

„При премиери да внимаваме да не застрашаваме биотопите на редки видове растения и животни. При екипиране и преекипиране да се взимат всички необходими мерки за ограничаване на ефекта върху околната среда.“

„Да се сведат до минимум пораженията върху скалата, като се използват най-малко увреждащите я средства за осигуряване.“

„Не само да се отнася собственият боклук, а да се събира и чуждият.“

„При липса на санитарни удобства да се ходи по нужда на подходящо разстояние от места за бивакуване и водни басейни и да се взимат всички необходими мерки за избягване на пораженията върху екосистемата.“

„Да поддържаме местата за бивакуване чисти, да не мърсим и да отнасяме отпадъците си. Всички катерачни принадлежности - фиксирани въжета, палатки и кислородни бутилки - да бъдат сваляни от планината.“

„Катерачите поемат отговорността, че алпийските дейности могат да бъдат опасни за тях и практикуването им трябва да става при спазване на всички мерки за индивидуална и групова безопасност.“

„Дейностите на всеки един катерач не трябва да застрашават околните и обкръжаващата среда.“

„При възникване на инцидент, всеки катерач трябва да е готов да помогне на нуждаещите се според личните си възможности и състояние.“

I.3. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА АЛПИНИЗМА И ОБЕКТИТЕ ЗА КАТЕРЕНЕ В НАЦИОНАЛЕН ПАРК „РИЛА“

- Рила безспорно е люлката на българския алпинизъм. Още през двадесетте години на XX век, членовете на Юношески туристически съюз (ЮТС) в град Самоков

провеждат първите планински излизания – изкачвания, преходи и траверси. Североизточната стена на вр. Мальовица (2729 м), висока около 120 м. дълго е считана за непревземаема и нейното първо изкачване от Георги Стоименов и Константин Саваджиев през август 1938 г. е определено като най-трудното до този момент в нашата страна. Първото ѝ зимно изкачване е осъществено през 1959 г. от Георги Атанасов и Сандю Бешев. Районът на х. Мальовица и находящите се около нея върхове подобаващо са оценени като най-подходящото място за развитие на алпинизма и в следващите години там регулярно започват да се провеждат различни летни и зимни алпийски прояви, създават се първо ежегодни подготвителни лагери, а по-късно и Централна планинска школа (ЦПШ), функционираща и до днес. През 50-те и 60-те години на XX век биват изкачени все повече и все по-трудни маршрути. Най-известните такива са по „Черната стена” и южната стена на вр. Двуглав, Портала, Иглата, Злия зъб, Мальовица, Ушите и други. Прочути за времето си със своята техническа трудност са туровете по надвесите на Дяволските игли и особено по Червената и Горната дяволски игли. Голяма част от описаните обекти за алпинизъм и катерене не могат да се ползват, тъй като попадат на територията на резерват „Риломанастирска гора“. В зона Резерват попадат територии, поставени под строг природозащитен режим. Всички дейности и действия в резерват са забранени, с изключение на: т. „5. Транзитен пешеходен туризъм по определени маршрути включително с образователна цел“. В резерват „Риломанастирска гора“, съгласно Заповед № РД-113/06.02.2012 г. на министъра на околната среда и водите допустимите за транзитно преминаване туристически маршрути са:

- „Рилски манастир до местността Елешница
- Рилски манастир по рида Баучер до хижа „Иван Вазов“
- Рилски манастир през Дългия рид до Додов връх
- Рилски манастир до връх Бричебор
- Рилска река (Манастирска река), по Черней дол и по Гьолска река (Мадренска река) до местността “Студения кладенец“
- м. Кирилова поляна до Сухото езеро“

С развитие на леденото катерене в световен мащаб, интерес за практикуване през зимния период на същото са водопадите около х. „Скакавица” и ледовете в циркуса на Седемте рилски езера.

I.4. ОПИСАНИЕ НА КАТЕРАЧНИТЕ/АЛПИЙСКИ ОБЕКТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „РИЛА”

Всички описани в настоящия проект обекти, за катерачна и алпийска дейност попадат в Зона за ограничаване на човешкото въздействие (Зона ОЧВ) съгласно Плана за управление на Национален парк „Рила“ дейността е допустима, разписана в т. 15 от Режими за зоната ОЧВ „Скално катерене на определени с утвърден проект места. При провеждане на масови прояви след съгласуване с ДНП“. Съгласно т. III „Препоръки“, за същата зона т. 2 „При посещения на зоната“ – допускат се организирани групи с численост до 20 души.

Обекти на катерене и алпинизъм в Национален парк „Рила“ са отразени в таблицата (Приложение № 1) към настоящия проект.

Описание на обектите за катерачна и алпийска дейност на територията на Национален парк „Рила“:

1. Северозападна Рила

1.1. Районът на хижа „Скакавица”

1.1.1. Водопад „Скакавица“

Начална точка: - GPS 42.22116, 23.30577

Категория: W13-W14

Дължина: 60 m

Вид катерене: ледено

Структура: лед

Информация:

Скакавишкият водопад с височина на пад на водата 72 м, е един от най-големите в България и най-високо разположения в Рила планина, на 1750 м. надм. в. Намира се в левия край на дъното на Скакавишката долина. През него се изливат водите на река Скакавица, която водеща началото си от ез. Скакавица и вливащата се в нея Кабулска река

Водопадът има северно изложение. Могат да се предприемат различни варианти на изкачване в лявата, централната и дясната част на леда с трудност WI3 - WI4.

Над водопада има склон и козирка, които представляват реална лавинна опасност.

Подход:

От хижа „Скакавица“ се тръгва нагоре по пътеката успоредна на реката. В зависимост от дебелината на снега подходът може да отнеме от 30 мин. до 1-2 часа.

Връщане:

По рапелния път, или с ляв траверс след излизането до големия бор над водопада. От там надолу и наляво по стръмен скално-тревен склон с клекове и борове, на места с опасност от подхлъзване, се стига до основата на водопада.

1.1.2. Централен

Начална точка: GPS 42.22228, 23.30231

Категория: W15

Дължина: 150 m

Вид катерене: ледено

Структура: лед

Информация:

Централният масив в Скакавишката долина е първият скален пояс, който се вижда след като се излезе от гората. На практика той, заедно с масива на Големия водопад, оформя

отвесния праг между двете тераси - тази на циркуса над горския пояс, и друга, където е разположено ез. Скакавица. Изложението на масива е север-североизток.

Подход:

От хижа „Скакавица“ се тръгва нагоре по пътеката успоредна на реката. В зависимост от дебелината на снега подходът може да отнеме от 30 мин. до 1-2 часа.

1.1.3. Висулките

Начална точка: GPS 42.22727, 23.30125

Категория: W13 ÷ W16

Дължина: 30 m

Вид катерене: ледено

Структура: лед

Информация:

Висулките са ледени образувания в резултат на течащите води по скалния източен склон на връх Кабул.

Подход:

От х. „Скакавица“ се тръгва на юг по единствената пътека успоредна на река Скакавица, в посока Големия водопад. Висулките се виждат по източния склон. Подходът по самия улей е лавиноопасен, за това по него се изкачва само ако условията позволяват.

Връщане:

В края на маршрутите има болтове, от които се спуска рапел. Ако такива липсват - има достатъчно дървета.

1.1.4. Кабул – Източна стена.

Начална точка: GPS 42.22423, 23.30059

Категория: 4 ÷ 7

Дължина: 250 m

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Източната стена на връх Кабул се намира в дъното на Скакавишката долина. Височината на скалната част е между 150 и 250 м, а ширината в основата около 500 м. От двете и страни се спускат два лавиноопасни улея. Стената е прорязана от вертикални кулоари, между които има внушителни ребра и игли.

Достъп: От х. „Скакавица“ по маркираната туристическа пътека за вр. Кабул.

1.2. Районът на Седемте рилски езера

1.2.1. Вр. Харамията

Начална точка: GPS 42.19982, 23.3216

Категория: 3b ÷ 7a+

Дължина: 100 - 150 m

Структура: гранит

1.2.1.1. Североизточната стена на върха

Дължина: 100 m

Вид катерене: алпийско, ледено

Информация:

Североизточната страна на върха е изпъстрена със скалисто-тревни пасажи. В средата изпъква по-монолитно скално ребро, които представляват интерес за дейност предимно през зимата.

Подход:

Северозападната стена на Харамията, като след достигане на най-ниската точка на Лявото крило, се продължава, като се заобикаля челната скална плоча отляво.

1.2.1.2. Северозападна стена на върха

Дължина: 150 m

Вид катерене: спортно, традиционно, алпийско

Информация:

Северозападната страна на вр. Харамията е висока около 120 метра. Издига се в близост до езерото Близнака от Седемте рилски езера.

Погледната от подножието стената е разделена от почти отвесни скални кулоари на три части - ляво крило, средна част и дясно крило.

1.3. Районът на х. „Мальовица“

1.3.1. Калбурската игла

Начална точка: GPS 42.19564, 23.37429

Категория: 6a+

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Характерна скална игла, намираща се на източните склонове на Калбура, срещу моста на Мальовишка река.

Подход:

До моста на Мальовишка река се достига или от хижа „Мальовица“ (10 мин.) посока север или от школа „Мальовица“ (25 мин.), посока юг. От тук се изкачва стръмен, обрасъл с клек в долната си част улей - 20 мин.;

1.3.2. Учебни скали до школата

Начална точка: GPS 42.2042, 23.38286

Дължина: 30 m

Категория: 4a ÷ 6c+

Вид катерене: алпийско, традиционно

Структура: гранит

Информация: Скалите са високи до 30 м

Подход:

Тръгва се от школа „Мальовица“ по посока долината на река Мальовица. Веднага след табелата на НП „Рила“, преминава се реката по дървено мостче и по добре очертана пътека по склона на Калбура се достигат скалите - около 20 мин от школата.

1.3.3. Учебни скали до хижа „Мальовица“

Начална точка: GPS 42.1896, 23.37116

Дължина: 10-30 m

Категория: 3b ÷ 6b+

Вид катерене: спортно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Скалите са високи от 10 до 30 м и предлагат добри възможности за обучение и катерене по сравнително лесни и добре екипирани маршрути. Лявата и средната част на масива оформят игла прилепнала за склона. Най-високата и точка лесно се достига по тревни кулоари от лявата и от дясната и страна.

Подход:

От хижата се тръгва по Заешката пътека по посока Куклата. Учебните скали са най-близко разположените, достигат се за 10 мин и началата на туровете са на около 30 м от пътеката;

1.3.3.1. Ви аферата „Мальовица“

Начална точка: 42.18937, 23.37074

Дължина: 360 метра.

Категория:

вариант “Ляв маршрут” отговаря на категория на трудност „B“,

вариант „Не е за всеки“ отговаря на категория „C“.

Вид катерене: Улеснено традиционно катерене (виа ферата)

Описание на категория “B” на виа ферата:

- ✓ лесен за достигане, незащитените места са подсигурени, добре маркиран. Терен - наличие на равнинни и стръмни участъци; изтощителни и изискващи сила участъци, редуващи се с лесни, подходящи за почивка такива. Добре разположени и устойчиви точки на осигуряване.

  Осигуряване - метални въжета, стълбички, мостове, метални клампи, степенки в комбинация, която изисква по-голям контрол на тялото, отколкото категория “A”.

Описание на категория “C” на виа ферата:

- ✓ катерене, с необходимост от осигуряване, необходимо условие са и уменията за ориентиране.

  Терен - стръмен терен, открити пасажи и вертикални части. Хватките и степенките / стъпките са малки. Често срещани изтощителни и изискващи сила участъци.

  Осигуряване - метални въжета, стълбички, мостове, метални клампи, степенки. При тази комбинация се изисква повече сила, опит и кураж.

Структура: гранит

Информация: Маршрутът започва на 2042 м.н.в. и завършва на билото на 2240 м.н.в. Виа ферата „Мальовица“ е изградена в Национален парк „Рила“, в близост до х. Мальовица, на скален масив разположен в дясно от скален обект „Куклата“.

Подход: Подходът към виа ферата „Мальовица“ е по туристическата пътека за скален обект „Куклата“ с изходен пункт х. Мальовица. Непосредствено под Куклата следва отклонение в дясно, което завършва в основата на скалния масив, откъдето започва маршрута на виа ферата „Мальовица“. Време за достигане: около 15 мин. от х. Мальовица. Връщане от виа ферата „Мальовица“ - от края на маршрутите (билото на Калбура) се поема по добре очертана и маркирана с червена боя пътека между клековете в южна посока (наляво след достигане на билото). Има съвсем малко изкачване и след това диагонално слизане към Заешката пътека, като се подсичат тревистите склонове и улеи. След достигане на Заешката пътека се слиза по нея (посока Куклата, пътеката преминава непосредствено под източната и стена). Време за слизане: около 30 мин.

1.3.4. Куклата

1.3.4.1. „Малката кукла“

Начална точка: GPS 42.18848,23.36978:

Дължина: 100 m

Категория: 4c

Вид катерене: спортно, традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

„Малката кукла“ – най-лявата част на венеца от скали, които съставляват „Куклата“

Подход:

Намира се на източните склонове на Калбура, западно от х. „Мальовица“. Достига се по пътеката, тръгваща западно от хижата (Заешката пътека). От върха се слиза, като се траверсира в дясно стръмен склон, обрасъл с трева, до излизане на Заешката пътека;

1.3.4.2 Куклата - Източната стена

Начална точка: GPS 42.18869, 23.37003

Дължина: 120 m

Категория: 3a ÷ 7b+

Вид катерене: спортно, традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Източната стена е висока около 120 м, с разнообразни скални форми от едрозърнест гранит, на места доста гладък (лъскав). Лявата част е монолитна, а дясната е пресечена от тревни пояси.

Подход:

По пътеката, тръгваща западно от хижата /Заешката пътека/. Пътеката прави няколко серпантини през клековете, след което излиза в тревния пояс и сипея под стената. Началото на маршрутите се достига за около 15 мин. През зимата подходът и пътят за слизане от стената са лавиноопасни.

1.3.5. Черната скала и кулоарите

Начална точка: GPS 42.1849, 23.37865

Дължина: 120 m

Категория: 4b ÷ 5c+

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Намира се източно от х. „Мальовица”, на отделен хребет, започващ от западните склонове на ръба Ръждавица.

Подход:

Изкачва се по един от двата кулоара, намиращи се източно от хижата и спускащи се надолу от Лявата и Средната игла. През зимата те са лавиноопасни и подхода е по маркираната пътека за Страшно езеро, и от началото на хребета да се траверсират западните склонове на върха.

1.4. Районът на връх Мальовица

1.4.1. Връх Мальовица

Начална точка: GPS 42.17384, 23.36305

Дължина: около 200 м

Категория: 2a ÷ 7b

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Вр. Мальовица, 2729.3 м над.в. е най-високия връх в този район и се издига величествено в дъното на Мальовишката долина. На юг от него към долината на Рилска река се спуска Очово дере, в западна посока продължава главното било към върховете Мермера и Додов връх, на север и северозапад се вижда циркусът на Мальовишки езера и долината на Мала Урдина река, а на изток, като броеница, се открояват Еленини езера.

Най-стръмната и със здрава скала е Североизточната стена (Триъгълника), висока около 130 м в средната си част. Северозападната стена е с по-малък наклон и е около 80 м.

1.4.1.1. Североизточната стена (Триъгълника)

Стената е със североизточно изложение и има форма на равнобедрен триъгълник. Относителната й височина е около 200 м. От основата й започва жлеб, който преминава през средата на триъгълника и достига самия му връх. В отделни участъци жлебът преминава в камини и вътрешни ъгли. Стената е изградена от гранит, шистозен гнайс, пластове от пегматитови жили и биотитови шисти. Почти по всички площадки има туфи. Релефът й е разнообразен и богат на трудни за преодоляване-плочи, тавани и вътрешни ъгли. Почти навсякъде има здрави цепнатини. Във върхната й част има неустойчиви плочи и блокове.

1.4.1.2. Северозападната стена

Северозападната стена на върха се разделя на две крила от характерния улей между тях, наречен Мальовишки коридор.

1.4.2. Малка Мальовица

Начална точка: GPS 42.17687, 23.37227

Дължина: 40 m

Категория: 5c+ ÷ 7a+

Вид катерене: спортно, традиционно

Структура: гранит

Информация:

Това е ясно забелязваща се отвесна плоча (40х40 м) по склоновете на Малка Мальовица.

Подход:

От хижа „Мальовица“ до Втора тераса по маркираната пътека. От средата на Втора тераса по тревен склон се стига в основата на характерно оцветената плоча - Червената плоча.

1.4.3. Иглата на Малка Мальовица

Начална точка: GPS 42.17801, 23.37083

Дължина:

Категория: 6b

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация: Намира се в началото на Втора тераса

1.4.4. Орлето

Начална точка: GPS 42.17445, 23.36586

Дължина: 90 м

Категория: 4b ÷ 5c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Вр. Орлето е разположен срещу северната стена на вр. Мальовица - между вр. Мальовица и Малка Мальовица.

Достъп:

Подходът за стените се осъществява от х. „Мальовица“ по няколко варианта:

1. през Първа тераса, Овчарския улей и Мальовишки езера;
2. през Първа тераса, Втора тераса, Еленино езеро, премката между Орлето и Мальовица, след което следва по тесен улей до подножието на стената;
3. по Заешката пътека и през Мальово поле;
4. през Втора тераса по пътека траверсираща северните склонове на Малка Мальовица.

1.4.5. Ушите

Начална точка: GPS 42.17384, 23.36305

Дължина: 100 ÷ 120 m

Категория: 4b ÷ 5c

Вид катерене: спортно, традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

– Югозападна стена /дясна част/

– Югозападна стена /лява част/

В западния край на Мальово поле, недалеч от вр. Мальовица, се издигат два малки върха, наречени Ушите, 2560 м за катерене се използват южните стени на Ушите, които са монолитни и трудни за преодоляване, високи около 100 м. Изградени са от гранит, който в средата на стената става ронлив, а в горната част е смесен с шисти и пегматит. От югозападната страна на върха се спуска широка, красива долина, наречена Мала Урдина.

Подход:

Най-късият подход до стената е от х. „Мальовица“ през Първа тераса, Овчарския улей и Мальово поле. През зимата има лавинна опасност.

През лятото може да се използва Заешката пътека (под Куклата) до Мальово поле. След като се премине през Мальово поле се излиза на малка Премка, между Малкото и Голямото Ухо. От тук по стръмен, обрасъл с трева улей се достига до стената на Голямото Ухо.

1.4.6. Додов връх

Начална точка: GPS 42.16754, 23.33363

Дължина: 100 m

Категория: 5a+

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Южната стена е с височина около 100 м по която са трасирани два маршрута.

Подход:

От вр. Мальовица по централната маркировка на запад се достига до върха. От тук, като се излезе по стръмен тревист склон се достига до основата на стената.

1.4.7. Еленин връх – Източна стена

Начална точка: GPS 42.16836, 23.36706

Дължина: 180 m

Категория: 4b ÷ 6c+

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Това е стената която се вижда от премката между Елени връх и Безименния.

Стената е изградена от гранит. Повърхността й е плочеобразна, набраздена вертикално от множество различно широки пукнатини, повечето от които са със заоблени ръбове. От основата до върха й се издигат два характерни успоредни един на друг жлеба, които на места са обрасли с туфи. Скалата е здрава и почти навсякъде има удобни пукнатини за клинове, клеми и ексцентрици. На върха, където стената свършва, има клин на ПСС.

1.4.8. Иглите в долината на Урдина река

Начална точка: GPS 42.19883, 23.3566

Дължина: 100 m

Категория: 4b ÷ 6c+

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Урдините игли, ок. 2050 м, са разположени по източните склонове на Зелени рид - билното разклонение при вр. Дамга (Вазов връх) в североизточна посока.

Подход:

Най-бързо до Урдините игли се достига от Комплекс Мальовица до Яворова поляна, която се намира в началото на долината, след това по маркиран еко-маршрут по долината на Урдина река до подножието на стените. Иглите са по-лесно достъпни откъм пътеката минаваща по Зелени рид.

1.5. Районът на вр. Злият зъб

*1.5.1. Злият зъб – **само от северна страна***

Начална точка: GPS 42.17191, 23.38524

Дължина: 100 m

Категория: 4a ÷ 7c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Вр. Злият зъб, 2678 м, се намира на главното вододелно било, между върховете Ловница и Орловец. Най-лесно достъпната му част, от която може да се изкачи, е десни ръб на южната стена - там, където върхът се съединява със скалисти ръбове, които го свързват с върховете Двуглав, Иглата и Дяволските игли. За практикуване на катерене може да се ползва само северната страна, **южната и югоизточната попадат на територията на резерват „Риломанастирска гора“.**

Подход:

Изходен пункт – заслон „Орловец“ - 20 мин.

1.5.2. Вр. Орловец – северозападна страна

Начална точка: GPS 42.17212, 23.38215

Дължина: 120 m

Категория: 4a ÷ 7c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Връх Орловец - 2652 м надм. в., намира се между върховете Злия зъб и Петлите и затваря от изток дъното на Мальовишката долина. Орловец се свързва със Злия зъб посредством малък превал.

Подход:

По пътеката от хижа „Мальовица“ през Втора тераса за заслон „Орловец“ (БАК) се достига до т.н. Бисквитено езеро. От там по маркираната с каменни пирамидки пътечка, се изкачват склоновете на върха.

Внимание: лавиноопасен път през зимата.

1.6. Районът на Страшното езеро

До заслон „Страшно езеро“, който е и изходен пункт за повечето катерачи се отива по лятната туристическа пътека х. „Мальовица“ – заслон „Страшно езеро“, маркирана с червено.

1.6.1. Вр. Ловница – северна стена

Начална точка: GPS 42.17392, 23.38908
Дължина: 100 m
Категория: 4a ÷ 5b
Вид катерене: традиционно, алпийско
Структура: гранит
Информация:

Вр. Ловница, 2695 м надм. в., се намира на североизток от Злия зъб, като обхваща пространството по главното било от вр. Камилата до Купените.

Изходен пункт – заслон „Страшно езеро“.

Достъп:

От заслон „Орловец” се траверсира северният склон на Големия Купен, докато се достигне до най-високото от Прекорешките езера. Оттук, след като се преминат големи пространства от морени и сипеи и се изкачи стръмен улей, се достига до основата на северната стена на Ловница.

1.6.2. Среден Купен – северна и североизточна стена

Начална точка: GPS 42.17212, 23.38215

Дължина: около 150 m

Категория: 5a ÷ 6b

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Върхът се намира между върховете - Попова капа, Голям Купен и Ловница. Представляват три скални върха, приличащи на огромни купи сено. Местното население нарекло тези върхове - Купените. Възможности за алпинизъм предоставят северните стени на тези върхове.

Подход:

От заслон „Страшното езеро” покрай езерото се изкачва широка морена, докато се достигне основата на стената.

1.6.3. Малък Купен

Начална точка: GPS 42.17543, 23.40148

Дължина: около 90 m

Категория: 4b ÷ 5c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Намира се източно от вр. Средния Купен, непосредствено в ляво от него. Северната стена на Малкия Купен е изградена от гранит и биотитови шисти. Тя е отвесна в средата, а в долната и горната част е леко наклонена.

Подход:

От заслон „Страшното езеро” покрай езерото се изкачва широка морена, докато се достигне основата на стената.

1.6.4.Иглата до малкия Купен

Начална точка: GPS 42.17569, 23.4024

Дължина: около100 m

Категория: 3c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Иглата до малкия Купен

Подход:

Подстъп по описания начин до Среден Купен. От заслон „Страшното езеро” покрай езерото се изкачва широка морена, докато се достигне основата на стената.

1.6.5. Голям Купен

Начална точка: GPS 42.17537, 23.39989

Дължина:

Категория: 4b ÷ 5c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Върхът представлява три скални върха, приличащи на огромни купи сено. Възможности за алпинизъм предоставят северните стени на тези върхове. Намира се източно от Средния Купен, непосредствено вляво от него.

Достъп:

Най-близък изходен пункт за изкачване в района на Купените е заслонът на Страшното езеро.

1.6.6. Палеца

Начална точка: GPS 42.18328, 23.39321

Дължина: около 80 m

Категория: 5c ÷ 6c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Намира се в долината на Първа Прека река и представлява скално образуване, затварящо от север тази долина, наподобяващо палец. Обект за катерене северната стена с височина около 80 м.

Достъп:

- От заслон „Страшно езеро“ се слиза по пътеката до Минералното езеро. Оттук се изкачва на север лек тревен склон, като се излиза на малка премка, слиза се покрай лявата част на стената на Палеца, докато се достигне нейната основа;

- От х. „Мальовица“ се излиза на пътеката за Страшното езеро. Достига се превала на м. „Ръжавица“ и оттам се слиза до маркирана с купчини камъни пътека към долината на Първа прека река, до достигане основата на стената.

1.6.7. Вр. Камилата

Начална точка: GPS 42.1776, 23.38336

Дължина: около 150 m

Категория: 4a ÷ 7c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Вр. Камилата, 2621 м надм. в., се намира на север от Злия зъб, на хребета започващ от Черната скала и свършващ на превала в ляво от вр. Ловница. За катерене се използва само северната страна на върха.

Подход:

- От заслон „Орловец“ – излиза се на превала между Ловница и Камилата, слиза се около 200 м по улея към долината на Преките реки и след това се траверсира в ляво до достигане основата на северната стена;

- От хижа „Мальовица“ – по пътеката за Страшно езеро се достига до Камилските езера /голямото езеро под северната стена на върха/ и оттам след като се изкачат леки скално-тревисти пасажи, се достига до основата на северната стена.

1.6.8. Иглата на Камилата

Начална точка: GPS 42.17828, 23.3777

Дължина: 120 m

Категория: 4a ÷ 7c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Скалите в района на Камилата, които гледат към Втора тераса;

1.6.9. Траверс вр. Отовица през вр. Мальовица - вр. Орловец - вр. Злият зъб - вр. Голям Купен до вр. Попова капа

Билото от вр. Отовица през вр. Мальовица - вр. Орловец - вр. Злият зъб - вр. Голям Купен до вр. Попова капа.

1.6.10. Мальовишки траверс

Малка Мальовица – Мальовица – Безименен – Петлите – Орловец – Злият зъб – Ловница – Камилата

2. Източна Рила

2.1. Районът на х. „Заврачица”

2.1.1. вр. Ибър и Иглата на вр. Ибър

Начална точка: GPS 42.17307, 23.7117

Дължина: 100 m

Категория: 4a ÷ 4c

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Ибър е средищен връх в Източна Рила. Неговият широк гръб се огражда на юг от местността Чалтъка, на изток от долината на Айран дере, а на запад – от река Голям Ибър. В северните склонове на върха е скътано Ибърското езеро.
Върхът отстои на около 3 часа от хижите „Белмекен“ и „Заврачица“. Пътеката, свързваща двете хижи, е маркирана. Върхът може да се изкачи от местността „Чалтъка“. От западния и източния край на същата местност излизат пътеки, които опасват Ибър от двете му страни. По тях може да се отиде до неговото подножие, където е стената.

Достъп:
От х. „Заврачица“ по маркирания път за х. „Белмекен“, след като се премине през „Чалтъците“ се завива наляво към превала на „Ушите“, намиращ се между Каменишки чал и Ибър.
Близо до стената на Ибър в източна посока се намира скалист зъбер, обект за катерене, наречен Иглата на Ибър.

2.2. Районът на х. „Грънчар“

2.2.1. Южната стена на вр. Ковач (= Налбант)

Начална точка: GPS 42.10212, 23.57232

Дължина:

Категория: 3b

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Това е върхът в най-югозападната част на Източна Рила, който е дал името на целия дял. Намира се на Балканското вододелно било. В подножието му от юг са красивите Якорудски езера.

Достъп:

Най-близък изходен пункт за върха е хижа „Грънчар“ (Борис Хаджисотиров) - 2198 м, която отстои на около 1 ч. По пътеката в западна посока се изкачва за половин час до превала Джанка, през който минава пътят свързващ село Бели Искър с хижа „Грънчар“ и

град Якоруда. По широкия гръб на билото върви пътека, която извежда до подножието на вр. Ковач. От тази страна всред камъните се гуши малко езеро. От превала между върха и неговия по-малък североизточен събрат се спуска слабо очертана пътека към горното Якорудско езеро – Мъртвото. От тази страна върховете покоряват със своята импозантност.

До езерата и подножието на стената може да се стигне и по пътеката покрай река Голяма Баненска. При местността „Нехтеница“ пътеката се отделя от шосето, идващо от Якоруда и за около 1 ч и 30 мин. се отива на езерата. От мест. „Нехтеница“ по долината на р. Голяма Баненска до достигане на Якорудския циркус или от х. „Грънчар“ по билната (зимна) пътека за х. „Рибни езера“.

2.3. Районът на спортна база „Белмекен“

2.3.1. Скалите в подножието на вр. Острец

Начална точка: GPS 42.1717, 23.7365

Дължина: до 50 m

Категория: 5a ÷ 6a+

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Вторият по височина връх (Острец 2641 м) след вр. Ибър намиращ се в източна Рила.

Достъп:

От спортната база се тръгва по пътеката за х. „Белмекен“ и след половин час ходене вляво се виждат ниски скали (до 50 м високи), които се намират по склоновете на вр. Острец. Тренировъчен обект с два къси маршрута.

2.4. Районът на вр. Мусала

Всички катерачни и алпийски маршрути е необходимо да се извършват по северните стени. Южните склонове попадат в резерват Централен Рилски резерват.

2.4.1. вр. Иречек

Начална точка: GPS 42.18393, 23.5918

Дължина: около 50 m

Категория: 4b

Вид катерене: традиционно, алпийско

Структура: гранит

Информация:

Северно от хижа „Мусала“ непосредствено над шестото езеро – Каракашевото, се издига връх Иречек - 2852 м, третият по височина в Рила. Леснодостъпен е по билото откъм вр. Дено и Сфинкса (скалист зъбер на билото).

Интерес представлява най-лявата част на Северната стена, която има форма на триъгълник.

3. Траверс Алеко Мусала

Билото между върховете Алеко - Мусала

I.5. МЕСТА ЗА ЛАГЕРУВАНЕ

1. За района на Скакавица

- х. „Скакавица”
- х. „Пионерска”
- хотелите наоколо.

2. В районът на Мальовица

- х. „Мальовица” и УЦ „Мальовица”
- х. „Вада“
- край долното Мальовишко езеро, след съгласуване с Дирекция „НП Рила“ – използва се като изходна точка за трудни изкачвания по стените на вр. Мальовица и Ушите.
- до х. „Мальовица” – на поляните около хижата, използват се като изходна точка за изкачвания по стените на Камилата, Куклата, Мальовица и Ушите.
- Бивак на Втора тераса, след съгласуване с Д „НП Рила“ – използва се като изходна точка за изкачвания по стените на Елени връх, Злия зъб, Иглата на монаха и др. по-близки обекти.
- Заслон „Орловец” – използва се като изходна точка за трудни изкачвания по стените на Дяволските игли, Злия зъб, Двуглав, Иглата и др. по-близки обекти.
- Заслон „Страшно езеро” – използва се като изходна точка за изкачвания по стените на Купените, Ловница, Камилата.

3. За районите на х. „Грънчар” и х. „Белмекен”.

4. За района на вр. Мусала

- х. „Мусала” и заслон „Леденото езеро” (Еверест) – като изходна точка за изкачвания в Мусаленския дял на Рила се използват хижата и заслона.

5. За района на Ибърския дял

- х. „Заврачица“.

I.6. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОГНОЗА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Голяма част от алпийските обекти в Рила планина са били активно разработвани и катерени през седемдесетте и осемдесетте години на XX век. По това време са организирани множество масови алпиниади и лагери, проправени са пътеките до повечето

обекти и са прокарани почти 90% от съществуващите маршрути. В момента част от тези маршрути попадат в границите на резерват Риломастирска гора и резерват Централен рилски резерват, където е забранено извършването на дейността. Всички стари турове са екипирани със скални, по-рядко дървени и ролплъгови клинове, голяма част от които са силно корозирали.

През последните години, популярни сред съвременните катерачи са трудните маршрути, които са екипирани с болтове. По-често посещавани са и класическите, стари маршрути, които имат лесен достъп и предлагат приятно катерене с умерена категория на трудност. В резултат, натовареността на катерачните обекти в Рила е неравномерно разпределена.

Има тенденция за затвърждаване популярността/посещаемостта на класическите маршрути и продължаването на традицията за разработване/ обезопасяване на леснодостъпните скални обекти в Мальовишкия дял. В близко бъдеще не се очаква рязък наплив на катерачи в Рила, което ще запази сегашното сезонно натоварване на определени обекти в Мальовишкия дял. Това би следвало да окаже минимално влияние върху популационните параметри на скалолюбивата фауна и флора, поради незначителното присъствие на катерачи отнесени към територията на парка.

По-голяма част от едрите скалолюбиви птици (грабливи и вранови) гнездят на непосещавани скални отвеси, каквито има в почти всички дялове на Рила. През последните 20 години в планината не са известни случаи за катерене по маршрут, на който е имало обитавано гнездо на грабливи птици. Изчезването на двойката скални орли (Aquila chrysaetos), която е гнездяла на северната стена на вр. Мальовица по времето на първите изкачвания през 30-те до 50-те години на миналия век, е показателно, че макар и минимално, алпийската дейност, влияе пряко върху популацията на скалните орли (Aquila chrysaetos). Налични са сведения за преминаване по маршрути, на които е имало гнезда с яйца или млади алпийски гарги (Pyrrhocorax graculus), които в последствие са излетели успешно. В редки случаи, в цепки разположени високо по отвесите са наблюдавани и малки прилепни колонии от двуцветни нощници (Vespertilio murinus), които по никакъв начин не могат да бъдат прогонени дори и при редовно катерене на даден маршрут.

Високата натовареност в района на х. „Скакавица“ през зимата (януари-февруари) не би следвало да се счита като заплаха за местообитанията и биологичното разнообразие. Огромната лавинна опасност и голямото количество сняг канализират достъпа в района и силно ограничават възможностите за разпръскване на потока от катерачи. Най-натоварените летни месеци за катерене са юли, август и септември. В зависимост от височината, този период съвпада с (или е след) края на размножителни сезон за почти всички видове диви животни, но е по време на активния цъфтеж на висшите растенията. Засега липсват сведения за наблюдавано влошаване преживяемостта и оцеляването на определени видове птици или бозайници вследствие присъствието на катерачи.

Присъствието на катерачи в районите за катерене и алпинизъм (улеи, ждрела, скални отвеси, траверси), би предотвратило евентуални незаконни действия. Катерачите е необходимо да подават сигнали на парковата охрана по места и на телефон 112, когато забележат нарушители на режимите и нормите на националния парк.

В заключение, засега няма данни, че алпийските дейности в нито един от районите за провеждане на дейността в Национален парк „Рила“ през последните 20 години имат значим негативен ефект върху популациите на дивите животни и състоянието на местообитанията. Настоящият проект има за цел да гарантира запазването на досегашните

параметри в развитието на алпинизма в Рила, чрез повишаване информираността, съсловната ангажираност и взаимодействието между катерачите и парковата администрация. Това несъмнено ще спомогне за по-ефективното управление на защитената територия, поради реално прилагане на съществуващите разпоредби и осъществяване на основното си предназначение – запазване на естествените комплекси от саморегулиращи се екосистеми, присъщото им видово разнообразие, местообитания, характерни пейзажи и обекти на неживата природа, имащи световно значение за науката и културата.

II. УСЛОВИЯ И НОРМИ НА ПОВЕДЕНИЕ НА АЛПИНИСТИТЕ И КАТЕРАЧИТЕ ПО ВРЕМЕ НА ИЗКАЧВАНИЯ И ЛАГЕРУВАНЕ

Катерачите и алпинистите ползващи територията на Национален парк „Рила“ във функционална зона „Ограничаване на човешкото въздействие“ при извършване на дейността, трябва да уважават въвеждането на ограниченията, които отчитат степента на въздействието и необходимостта от опазването на определени чувствителни видове.

1. Осигуряването на безопасност на участниците в извършването на дейността е изцяло отговорност на участниците и организаторите;
2. При установяване на гнездо на скални орли (Aquila chrysaetos) по катерачен маршрут, веднага се преустановява използването му;
3. Достъпът до алпийските обекти да се извършва без ползване на моторни превозни средства, като участниците сами доставят необходимата екипировка до мястото на лагеруване и изкачване;
4. В случаите, когато се налага използването на МПС, да става само по позволените за тази цел съществуващи пътища или след съгласуване с Дирекция „НП Рила“, съгласно Устройствения проект за движението и паркирането на моторни превозни средства (МПС) на територията на Национален парк „Рила“;
5. С цел ограничаване на антропогенната ерозия, подходът до катерачните обекти да става само по маркираните туристически пътеки и по обозначените с табели пътеки за достъп към площадките под обектите;
6. Когато има изкачване или лагеруване, което се квалифицира като масова проява, същото подлежи на съгласувателен режим;
7. Катерачите трябва да уважат ограниченията, наложени всяка година от Дирекция „Национален парк Рила“ при издаване на заповед за уязвимия период за гнездене и мътенето на защитени видове птици и сезонни местообитания на други консервационно значими видове животни;
8. Не се допуска временно или трайно прогонване на птици или други скалолюбиви животни, чиито гнезда или леговища се намират около или по линията на маршрутите;
9. Не се допускат дейности водещи до увреждане или унищожаване на консервационно значими видове растения, животни и техните микроместообитания, както и нарушаване целостта на ландшафта на местата за катерене;
10. С цел ограничаване на безпокойството на гнездящите птици и животни информацията за обитавани гнезда и леговища се предоставя на други катерачи и парковата охрана, в денят след приключване на алпийската (катерачната) дейност;

11. При забелязване на нарушения, катерачите уведомят служителите от парковата охрана или администрацията на парка (тел. 073 88 05 37, 0884 111 400, 0884 111 455), както и на телефон 112;
12. При извършване на алпийски дейности, организаторите провеждат инструктаж по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и противопожарна безопасност;
13. При извършване на дейности свързани с масови прояви е необходимо предварително съгласуване с Д „НП Рила“;
14. По време на тренировка е задължително присъствието на опитен катерач с валидно катерачно разрешително;
15. Лагеруването да се извършва само на определените в част I.5 места;
16. Изрично се забранява паленето на огън извън специално обозначените за тази цел места;
17. Не се допуска окопаване на палатките, местенето на камъни, сечта на дървета, събирането на растения и животни, както и на всякакви дейности, които променят естествения облик на местообитанието;
18. Да не се замърсява района на извършване на дейността с отпадъци, като същите се съберат и изнасят извън границите на парка;
19. При липса на обозначени тоалетни трябва да се спазва адекватна дистанция от хижите, временните лагери, планинските потоци, реки и езера с цел спазване на санитарните норми, естетическите стойности и естествения облик на местообитанията.

III. ИЗГРАЖДАНЕ И ПОДДРЪЖКА НА КАТЕРАЧНИТЕ МАРШРУТИ

Основен организатор и изпълнител на ключовите проекти за екипиране, преекипиране, обрушване и профилактика на обектите за спортно катерене в България е БФКА. Чрез специализираната комисия „Катерачни обекти – достъп, сигурност, опазване“ се одобряват и подпомагат проекти на клубове и катерачи, които отговарят на всички критерии за целесъобразност, техническо изпълнение и спазване на екологичните ограничения валидни за мястото.

Предложенията за нови катерачни маршрути на територията на Национален парк „Рила“ се представят в Дирекция „НП Рила“. Същите могат да бъдат съгласувани или отказани от Дирекция „НП Рила“. Новите утвърдени маршрути се включват в настоящия Устройствен проект като допълнение.

При поддържане, оборудване и дооборудване на катерачни обекти да се прилагат само най-добрите съвременни техники и технологии, които покриват възприетите стандарти за качество и дълготрайност. Състоянието и поддръжката на изградените маршрути зависи основно от природната обстановка и броя на катерачите, които ги катерят.

Поддръжка на пътеките за достъп и площадките под обектите се поддържат от лицата, които ги ползват.

Площадките са ограничени по площ намиращи се непосредствено под скалите, където протича подготовката за начало на катеренето. Добре изградените площадки:

- Намаляват риска от травматизъм на водачите на свръзки в първите метри след старта.

- Създават добри условия за сигурността на осигуряващия и удобство ако се налага по-продължителен престой и изчакване.

- Създава условия за работа с групи (деца, начинаещи и т.н.).

Дейности по периодичната поддръжка на площадките се извършват от катерачите или клубовете, които най-често използват/катерят на даден обект. Разчистват се всички паднали камъни и клони, почистват се следите от битови замърсявания и огньове на туристи, премахват се опасни за катерещите се остри камъни и стърчащи клони.

Легенда:
ПУ – Парков участък; I = Благоевград, II = Белица, III = Якоруда, IV = Белово, V = Костенец, VI = Боровец, VII = Бели Искър, VIII = Говедарци, IX = Дупница
ОУ – Охранителен участък; 1, 2, 3, 4, 5, 6 – номер на охранителния участък
СЗ – Северозападна Рила
ЮЗ – Югозападна Рила
И – Източна Рила
Ср – Средна Рила
РЗ – Резерватна зона
ЗОЧВ – Зона за ограничаване на човешкото въздействие
ЗИТ – Зона за интензивен туризъм
ЗСС – Сгради и съоръжения (Инфраструктурна зона)
МФЗ – Многофункционална зона

СПИСЪК НА ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Предложен Устройствен проект приет на заседание на УС на БФКА на 14.06.2006 и г. изготвен от екип на БФКА, в състав:

Дора Маринова (изп. секретар на БФКА, office@bfka.org) – общи условия и характеристика на катерачните обекти, основни принципи и определения;

Боян П. Петров (1973 - 2018 г.), специалист-биолог в Националния природонаучен музей - БАН – основни принципи, норми за поведение, катерачни обекти, оценка на състоянието и прогноза, литературни източници, план за изпълнение на устройствения проект, приложения;

Владимир Владов (vladimirvladofff@abv.bg) – основни принципи, достъп и характеристика на обектите, места за лагеруване;

Тодор Тодоров (председател на комисия „Ски-алпинизъм” към ФБАК, todor.todorov@ttp.bg) – раздел „Ски-преходи”.

Печатни

- Авторски колектив, 1979, Рила – алпийски маршрути, Българска федерация по алпинизъм, 178 с.
- Петров, В., Е. Деянов, 1986, Алпийски обекти в България, Медицина и физкултура, 177 с.
- Радучев, Ж., 1988, Рила – пътеводител, Медицина и физкултура, 269 с.
- Закон за биологичното разнообразие (2002, с допълнения и изменения до 2005).
- Закон за защитените територии (1998, с допълнения и изменения до 2005).
- Тиролска декларация за добри практики в планинарските спортове (Инсбрук, 2002).
- Pyke К., 1997, Raptors and Climbers: Guidance for Managing Technical Climbing to Protect Raptor Nest Sites, The Access Fund, 26 pp.
- Pyke К., 2001, Climbing Management: A Guide to Climbing Issues and the Production of a Climbing Management Plan, The Access Fund, 96 pp.

Електронни

- Портал за алпинизъм, катерене и планини www.climbingguidebg.com
- Access Fund (USA) www.accessfund.org
- American Alpine Club www.americanalpineclub.org
- British Mountaineering Council www.thebmc.co.uk
- International Mountaineering and Climbing Federation www.uiaa.ch

ПРИЛОЖЕНИЯ

Уведомление за съгласуване на провеждането на специализиран туризъм и масови прояви:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите
Дирекция „Национален парк Рила”

ДО
ДИРЕКЦИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПАРК „РИЛА”

У В Е Д О М Л Е Н И Е

за съгласуване на провеждането на специализиран туризъм и масови прояви
на основание чл. 21, т. 16, чл. 22 от Закона за защитените територии,
Раздел II, т. 4.2, подточка I-15, т. 4.3, подточка I–14, подточка II-5 от План за управление на НП “Рила”

№ ..... от ..... 20..... г.

(попълва се от ДНП „Рила”)

От .....

(трите имена за физически лица/наименование на фирмата, седалище и адрес на управление, БУЛСТАТ)

.....

.....

с адрес: гр. (с.) ....., община .....

ул. (кв./жк) ”.....” № ....., бл. ....., вх. ....., ап. .....,

ЕГН .....

Моля да бъде съгласувано провеждането на:

.....

(специализиран туризъм /конен, велосипеден, скално катерене/ или масова проява /бивакуване, палаткови лагери, учебни практики, чествания, походи и др./)

.....

.....

.....

.....

на територията на НП „Рила”.

За целта прилагам подробно описание на дейността, което включва:

1. Обосновка за извършване на дейността;
2. Място за провеждане/маршрут на движение;
3. Програма с времеви график за провеждане на дейността;
4. Места за хранене и нощуване на участниците;
5. Вид на транспорта до мястото на провеждане на дейността;
6. Вид на използваната техника и материали за дейността (ако се налагат такива);
7. Отговорно лице за извършване на дейността и начин за контакт с него;
8. Документ за актуално състояние (за юридическите лица).

При извършване на дейността се задължавам да спазвам режима и нормите в Национален парк „Рила”, установени със Закона за защитените територии и Плана за управление на НП „Рила”, както и условията посочени в разрешителното.

..... 20..... г. Заявител: .....

(подпис)

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите
Дирекция „Национален парк Рила”

У К А З А Н И Я

за

провеждането на специализиран организиран туризъм и масови прояви

1. Провеждането на организиран специализиран туризъм и масови прояви на територията на Национален парк „Рила” се извършва на определените от Д „НП Рила” места.
2. За съгласуване на дейността, физическите или юридическите лица подават заявление по образец. Образец от заявлението може да се получи в Централния офис на Дирекцията.
3. Заявлението се подава в Централния офис на Дирекцията в гр. Благоевград, ул. „Бистрица” № 12 В, П.К. 56 и се завежда в регистъра.
4. Заявлението съдържа трите имена, адрес и ЕГН за физическите лица; наименованието, седалище, адрес на управление, БУЛСТАТ за юридическите лица.
5. Заявлението задължително е придружено от подробно описание на дейността, което включва:
   5.1. Обосновка за извършване на дейността;
   5.2. Място за провеждане/маршрут на движение;
   5.3. Програма с времеви график за провеждане на дейността;
   5.4. Места за хранене и нощуване на участниците;
   5.5. Вид на транспорта до мястото на провеждане на дейността;
   5.6. Вид на използваната техника и материали за дейността (ако се налагат такива);
   5.7. Отговорно лице за извършване на дейността и начин за контакт с него;
   5.8. Документ за актуално състояние (за юридическите лица).
6. Заявления, които не са попълнени по образец или не се придружават от документите по т. 4 и 5 се оставят без разглеждане.
7. В **двуседмичен срок** от подаване на заявлението Директорът издава индивидуален административен акт за съгласуване на дейността или мотивирано отказва издаването му.
8. Отказ за съгласуване се прави, когато дейността по провеждането на организиран специализиран туризъм и масови прояви е в нарушение на режима на НП „Рила” или може да доведе до увреждане или унищожаване на компоненти на околната среда.
9. Отказите могат да се обжалват по реда на Закона за административното производство.
10. Провеждане на организиран специализиран туризъм и масови прояви се осъществява задължително под контрола на определени от Директора длъжностни лица.
11. По време на извършване на дейността, лицето е длъжно стриктно да спазва режима и нормите в Национален парк „Рила”, съгласно Закона за защитените територии, Плана за управление на НП „Рила”, изискванията по противопожарна безопасност, указанията на длъжностните лица и условията посочени в разрешителното. **Условията са задължителни за заявителите.**

Категории на трудност използвани в Национален парк „Рила“

UIAA	Sport Grade French
1	1
2	2
3-	3a
3	3b
3+	3c
4-	4a
4	4b
4+	4c
5-	5a
5	5a+
5+	5b
5+/6-	5b+
6-	5c
6	5c+

UIAA	Sport Grade French
6+	6a
6+/7-	6a+
7-	
7	6b
	6b+
7+	
7+/8-	6c
8-	6c+
8	7a
8+	7a+
8+/9-	7b
9-	7b+
9	7c
9+	7c+
9+/10-	8a